

БОРТНЯК Катерина

 <https://orcid.org/0000-0002-2135-3820>

д. ю. н., доцент, доцент кафедри
державно-правових і гуманітарних наук
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського

вул. Джона Маккейна, 33, м. Київ,
01042, Україна
bortniak.kateryna@tnu.edu.ua

BORTNIAK Kateryna

 <https://orcid.org/0000-0002-2135-3820>

Doctor of Science (Law),
Associate Professor of the Department
of State, Law, and Humanities
Educational and Scientific Institute of Humanities
V. I. Vernadsky Taurida National University
33, John McCain St., Kyiv, 01042, Ukraine
bortniak.kateryna@tnu.edu.ua

ДОБРЯНСЬКА Наталія

 <https://orcid.org/0000-0002-6319-0409>

к. ю. н., професор, професор кафедри
державно-правових і гуманітарних наук
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського

вул. Джона Маккейна, 33, м. Київ,
01042, Україна
Natalya2008@ukr.net

DOBRIANSKA Nataliia

 <https://orcid.org/0000-0002-6319-0409>

PhD (Law), Professor,
Professor of the Department of State,
Law, and Humanities
Educational and Scientific Institute of Humanities
V. I. Vernadsky Taurida National University
33, John McCain St., Kyiv, 01042, Ukraine
Natalya2008@ukr.net

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ
В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ**

Висвітлено широке коло питань, присвячених визначенню особливостей, проблем та перспектив правового регулювання відносин на ринку природного газу в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану. Актуальність дослідження зумовлена практичною та правовою складністю адаптації енергетичного сектору до умов воєнного стану, що спричинило необхідність запровадження особливих механізмів державного управління, таких як мораторій на підвищення тарифів, покладення спеціальних обов'язків та зміна процедур взаємодії між суб'єктами ринку. Наявні виклики щодо забезпечення енергетичної безпеки, руйнування інфраструктури й обмеженість ресурсів створюють ризики для стабільного газопостачання та вимагають оперативного корегування нормативної бази. Тому проведення аналізу специфіки правового регулювання ринку природного газу в кризових умовах і визначення шляхів його оптимізації набувають особливої актуальності. Дослідження має практичне значення для зміцнення енергетичної стійкості держави, захисту прав споживачів та формування ефективного правового поля, що враховує баланс між ринковими засадами регулювання й інтересами національної безпеки. В основу цього дослідження покладено гіпотезу

**LEGAL REGULATION
OF THE NATURAL GAS MARKET
DURING THE PERIOD OF MARTIAL LAW**

A wide range of issues dedicated to determining the features, problems, and prospects of legal regulation of relations in the natural gas market in Ukraine under the legal regime of martial law is highlighted. The relevance of the study is determined by the practical and legal complexity of adapting the energy sector to conditions of martial law, which has necessitated the introduction of special state management mechanisms, such as a moratorium on tariff increases, the imposition of special obligations, and changes in the procedures of interaction between market entities. Existing challenges regarding ensuring energy security, infrastructure destruction, and limited resources create risks for stable gas supply and require prompt adjustment of the regulatory framework. Therefore, conducting an analysis of the specifics of legal regulation of the natural gas market in crisis conditions and determining ways to optimize it are becoming especially relevant. The study has practical significance for strengthening the energy sustainability of the state, protecting consumer rights, and forming an effective legal framework that takes into account the balance between market regulation principles and national security interests. This study is based on the hypothesis that, in the conditions of a full-scale war

про те, що в умовах повномасштабної війни в Україні традиційні ринкові механізми регулювання газової галузі потребують суттєвої трансформації у бік посилення адміністративного впливу, що є необхідним заходом для забезпечення життєдіяльності населення та стабільності економіки. Для перевірки і підтвердження цієї гіпотези застосовано систему методів загально-правового та спеціально-юридичного характеру. Використання аналітичних методів, таких як дедукція, індукція, порівняння, дало можливість окреслити наявні правові лакуни у сфері функціонування ринку природного газу в особливий період. Системний підхід застосовано під час виявлення взаємозв'язків між державним регулюванням, діяльністю суб'єктів господарювання та соціальними гарантіями. Формально-юридичний метод покладено в основу аналізу спеціального законодавства, прийнятого після початку введення воєнного стану. На основі емпіричного методу досліджено практику реалізації повноважень регулятора та органів виконавчої влади в умовах воєнного стану. Метод прогнозування дав можливість окреслити перспективи подальшої лібералізації ринку в післявоєнний період.

Ключові слова: воєнний стан, ринок природного газу, правове регулювання, критична інфраструктура.

in Ukraine, traditional market mechanisms for regulating the gas industry require significant transformation towards strengthening administrative influence, which is a necessary measure to ensure the livelihood of the population and the stability of the economy. To verify and confirm this hypothesis, the author applied a system of general legal and special legal methods. The use of analytical methods, such as deduction, induction, comparison, made it possible to outline the existing legal gaps in the functioning of the natural gas market during a special period. A systemic approach was applied to identify the interconnections between state regulation, the activities of business entities, and social guarantees. The formal and legal method was used as the basis for the analysis of special legislation adopted after the introduction of martial law. Based on the empirical method, the practice of exercising the powers of the regulator and executive authorities under martial law conditions was examined. The forecasting method made it possible to outline the prospects for further market liberalization in the post-war period.

Keywords: martial law, natural gas market, legal regulation, critical infrastructure.

JEL Classification: K23.

Вступ

Ринок природного газу в Україні переживає період трансформаційних змін, спрямованих на забезпечення його стійкості, безпеки й адаптації до функціонування в умовах воєнного стану. Одним із ключових інструментів державного управління цією сферою є адміністративно-правове регулювання відносин між суб'єктами ринку природного газу, державою та споживачами. Однак на практиці механізми регулювання в умовах воєнного стану виявляються не завжди гнучкими, адже існують проблеми з оперативністю прийняття рішень, надмірною концентрацією повноважень, неоднозначністю тлумачення тимчасових норм законодавства, а також із підтриманням балансу між ринковими принципами і соціальним захистом населення. Тому аналіз проблем, що виникають у процесі регулювання ринку природного газу під час воєнного стану, та визначення шляхів їх розв'язання набувають особливої актуальності. Дослідження має практичне значення для формування стабільного правового поля, що дозволить забезпечити безперебійне постачання енергоресурсів та зміцнити енергетичний суверенітет держави.

Деякі питання, пов'язані з дослідженням адміністративних процедур на ринку природного газу, вивчали у своїх працях такі науковці, як Н. Добрянська, А. Іванищук, А. Корольова, Б. Олійник, Є. Сердюк та ін. Аналіз деяких робіт показує, що одні вчені (зокрема Н. Добрянська, Б. Олійник та ін.) присвятили свої дослідження загальноправовим проблемам розвитку ринку природного газу в Україні. Інші (як-от А. Іванищук, Є. Сердюк та ін.) – зосередили увагу навколо правових

засад здійснення державного регулювання, включно з контролем за суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на ринку природного газу.

Натомість питання правового регулювання системи відносин на ринку природного газу саме в кризові періоди досліджувалися фрагментарно та, попри наявність окремих наукових праць у цьому напрямі, в більшості з них не враховані специфічні особливості, притаманні функціонуванню галузі в умовах воєнного стану та необхідності посиленого адміністративно-правового режиму управління енергосистемою.

Метою дослідження є виявлення теоретико-правових проблем у системі регулювання відносин на ринку природного газу в Україні в період воєнного стану та формування пропозицій щодо її вдосконалення. Для реалізації цієї мети поставлені та виконані такі завдання: проаналізовано нормативно-правове законодавство, що регулює ринок природного газу в період воєнного стану; виявлено системні проблеми, що виникають при реалізації управлінських функцій у цій сфері; розроблено пропозиції щодо оптимізації нормативного регулювання та підвищення ефективності взаємодії суб'єктів ринку.

В основу цього дослідження покладено гіпотезу про те, що в умовах дії воєнного стану в Україні проблеми правового регулювання на ринку природного газу не лише залишились актуальними, але й загострилися через низку специфічних чинників, пов'язаних із безпекою, економікою та необхідністю посиленої державної координації.

Інформаційно-аналітичною основою цього дослідження стали наукові праці вітчизняних вчених, норми національного законодавства (зокрема спеціальні закони щодо регулювання відносин на ринку газу під час дії воєнного стану) та матеріали Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг (далі – НКРЕКП).

На підтвердження висунутої гіпотези з використанням визначеної вище методології проведено три етапи дослідження. На першому етапі за допомогою загальнотеоретичних аналітичних методів здійснено огляд і аналіз законодавчої бази України, що регулює діяльність на ринку газу після 24 лютого 2022 року; вивчено наукові праці у цій сфері. Другий етап містив емпіричне дослідження, що охоплювало аналіз нормативно-правових актів щодо запровадження спеціальних обов'язків та обмежень. На третьому етапі використано переважно прогностичні методи і методи правового моделювання, які дозволили розробити практичні рекомендації щодо удосконалення законодавства з метою підготовки ринку до післявоєнного відновлення.

Для більш повного та всебічного висвітлення проблеми дослідження і реалізації поставленої мети та завдань статтю поділено на три частини.

Перша частина включає аналіз чинного законодавства України щодо особливостей функціонування ринку природного газу в умовах

воєнного стану з метою визначення поточного стану правового забезпечення у цій сфері.

Друга присвячена виявленню системних проблем у сфері регулювання відносин, зокрема обмеженості ринкових механізмів, фінансових дисбалансів через мораторій на тарифи та проблем заборгованості між учасниками ринку.

В останній частині розглядаються можливості реформування системи регулювання шляхом упровадження нових моделей управління, цифровізації обліку ресурсів і запровадження євроінтеграційних перспектив розвитку ринку газу навіть у складних безпекових умовах.

1. Нормативно-правова основа та теоретичні засади функціонування ринку природного газу в умовах воєнного стану

Запровадження в Україні режиму воєнного стану зумовило необхідність прийняття спеціального акта, що врегульовував би особливості функціонування ринку природного газу в нових екстремальних умовах. Таким став Закон України "Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування" (2022), прийняття якого ознаменувало перехід від класичної ліберальної моделі ринку до моделі адміністративного протекціонізму. Аналіз норм цього акта дозволяє виділити такі основні зміни у сфері правового регулювання:

1) запровадження мораторію на підвищення тарифів. Так, однією з найбільш радикальних змін стало встановлення прямої заборони на підвищення тарифів для певних категорій споживачів. У такий спосіб держава обмежила право суб'єктів господарювання на перегляд ціни реалізації товару (послуги), що є прямим втручанням у ринкове ціноутворення. При цьому тарифи на послуги з розподілу природного газу, ціна на природний газ для побутових споживачів та тарифи на теплову енергію стали об'єктом обмеження щодо їх підвищення, що створило правовий бар'єр для захисту прав побутових споживачів, але водночас потребувало розробки механізмів бюджетної компенсації;

2) установа нових механізмів бюджетних субвенцій та гарантій виробникам природного газу шляхом закріплення обов'язку держави компенсувати суб'єктам ринку природного газу різницю в тарифах. Якщо в довоєнний період, зокрема, як це передбачалося в Законі України "Про ринок природного газу" (2015, 9 квітня), акцент робився на самоокупності підприємств, то в умовах воєнного стану аналізований Закон України № 2479-IX (2022, 29 липня) запровадив процедуру врегулювання заборгованості за рахунок коштів державного бюджету. Окрім того, було визначено алгоритм верифікації обсягів заборгованості, що передбачає залучення територіальних комісій та центральних органів виконавчої влади, що посилює вертикаль контролю;

3) визначення особливості виконання спеціальних обов'язків. Так, Закон легітимізував розширене використання механізму покладення

спеціальних обов'язків (надалі – ПСО) як інструменту забезпечення соціальної стабільності, оскільки ПСО перестало бути тимчасовим перехідним заходом і перетворилося на фундаментальну основу функціонування ринку. Також законодавець встановив пріоритетне право на отримання природного газу для виробників теплової енергії та об'єктів критичної інфраструктури, фактично впровадивши елементи планового розподілу ресурсів у дефіцитних умовах;

4) установлення заборони примусового стягнення заборгованості. Важливою новелою стало введення обмежень на виконавчі дії щодо стратегічних підприємств галузі шляхом встановлення заборони на відкриття виконавчих проваджень та вжиття заходів примусового виконання рішень стосовно підприємств теплокомуненерго та операторів газорозподільних мереж, що забезпечило імунітет активів, необхідних для безперебійного проходження опалювального сезону.

Отже, аналіз Закону України "Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування" (2022, 29 липня) свідчить про зміну парадигми правового регулювання, що проявляється в тимчасовій відмові від конкурентних механізмів формування ціни на користь адміністративного стримування; перекладенні ризиків неплатежів та цінової різниці з кінцевого споживача на державу, а також у тому, що учасники ринку (постачальники, оператори) отримали особливий статус, що характеризується як додатковими обмеженнями (заборона відключень, фіксована ціна), так і додатковими гарантіями (захист від стягнення боргів, субвенції).

Ще одним актом, який слід згадати в аспекті цього дослідження, є Енергетична стратегія на період до 2050 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 373-р (2023, 21 квітня), яка, зокрема, визначає індикативні показники майбутнього розвитку відновлюваної енергетики. Серед них – досягнення частки 27 відсотків енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, до 2030 року у валовому кінцевому споживанні енергії, 70 відсотків енергії з відновлюваних джерел у загальному первинному постачанні енергії до 2050 року та наближення до кліматичної нейтральності до 2060 року.

Крім того, Кабінет Міністрів України розпорядженням № 761-р (2024, 13 серпня) затвердив Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та план заходів з його виконання, зазначивши, що реалізація в повному обсязі положень цього Національного плану дій дасть змогу: підвищити рівень енергетичної незалежності та безпеки України; задекларувати середньострокові державні плани щодо розвитку відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, визначивши їх масштаб, необхідність в інвестиціях; оптимізувати та вдосконалити законодавче регулювання у сфері відновлюваних джерел енергії й альтернативних видів палива; забезпечити імплементацію законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії; збільшити частку енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, у структурі валового кінцевого споживання

енергії України у 2030 році до рівня не менш як 27 відсотків; сприяти залученню інвестицій, технологій та об'єктів інтелектуальної власності до процесу розвитку сфери відновлюваних джерел енергії й альтернативних видів палива; сприяти декарбонізації енергетики, промисловості та транспорту, покращити екологічну ситуацію в державі загалом; сприяти розвитку сталої відновлюваної енергетики без нанесення шкоди біорізноманіттю і природним екосистемам.

Отже, якщо Закон № 2479-IX спрямований переважно на стабілізацію системи регулювання ринку природного газу в умовах воєнного стану і захист побутових споживачів, то Стратегія-2050 та Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року (2024) передбачають лібералізацію, цифровізацію та декарбонізацію відповідної галузі.

2. Системні проблеми адміністративно-правового регулювання ринку природного газу в період воєнного стану

Попри оперативне ухвалення актів, що врегулювали особливості функціонування ринку природного газу в умовах воєнного стану, наразі існує ціла низка системних проблем у цій сфері.

Зокрема, на основі аналізу доктринальних джерел та поточної правозастосовної практики в газовій сфері можна виділити комплекс системних проблем, що перешкоджають ефективному функціонуванню ринку в умовах збройної агресії. Ці недоліки мають як інституційний, так і змістовний характер.

Передусім варто вказати на недостатню інституційну незалежність регуляторних органів, зокрема НКРЕКП, що діє на підставі Закону України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" (2016, 22 вересня). Однією з найбільш гострих проблем, на яку звертають увагу дослідники, зокрема Сердюк та ін. (2025), є недостатній рівень незалежності суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють управління ринком. В умовах воєнного стану спостерігається посилення політичного впливу на рішення НКРЕКП та Міненерго, а відсутність конституційного закріплення статусу регулятора робить його вразливим до кадрових і фінансових маніпуляцій з боку виконавчої влади. Внаслідок цього знижується стабільність регуляторного середовища та підривається довіра інвесторів, оскільки рішення часто приймаються з огляду на миттєву політичну доцільність, а не на довгострокову економічну логіку.

Також варто зазначити дисбаланс між безпековим пріоритетом та інвестиційною привабливістю. Як зауважує Олійник (2022), воєнний стан вимагає від адміністративно-правового регулювання створення "безпекового середовища", проте в Україні виник правовий дисбаланс. Необхідно погодитися з тим, що надмірне зосередження на "ручному управлінні" для ліквідації наслідків руйнувань призвело до ігнорування потреб інвестиційного клімату. Законодавство воєнного часу (зокрема

щодо мораторію на тарифи й обмеження виконавчих дій) захищає споживача, але створює "касові розриви" у постачальників та операторів мереж. Як наслідок, відсутність чітких гарантій повернення інвестицій і компенсації збитків унеможлиблює залучення приватного капіталу для капітального відновлення енергосистеми.

До того ж існує невідповідність адміністративно-правової природи газопостачання сучасним кризовим викликам. Специфіка природного газу як об'єкта регулювання потребує чіткого розмежування функцій транспортування та реалізації. Юморанов (2022) слушно зауважує, що газопостачання є переважно адміністративно-правовим процесом. В умовах воєнного стану відбувається "розмивання" меж відповідальності між оператором газотранспортної системи (ГТС), операторами газорозподільної мережі (ГРМ) та постачальниками в питаннях балансування системи. Правові норми не повною мірою врегульовують порядок дій суб'єктів у зонах ведення бойових дій, де ринкові механізми (договори, номінації) не можуть функціонувати в класичному розумінні. Отже, виникають правові колізії при визначенні відповідальності за втрати газу внаслідок обстрілів та при обліку ресурсів, що передаються для потреб оборони.

Окрім вищезгаданих недоліків та прогалин правового регулювання ринку природного газу, слід згадати про неузгодженість національних антикризових заходів із європейськими стандартами. Хоча Енергетична стратегія до 2050 року декларує інтеграцію з ЄС, поточні адміністративні заходи часто суперечать принципам Третього енергопакета. Тривале використання механізмів ПСО без чітких часових меж та планів виходу створює умови для монополізації ринку державними структурами, гальмування процесу гармонізації законодавства, що є обов'язковою умовою для отримання макрофінансової допомоги та повноцінного членства в енергетичному співтоваристві ЄС.

Отже, системні недоліки правового регулювання ринку природного газу полягають у відсутності балансу між необхідними адміністративними обмеженнями воєнного часу і стратегічною потребою в автономності регулятора, захисті прав суб'єктів господарювання та виконанні євроінтеграційних зобов'язань.

3. Напрями вдосконалення правового забезпечення та перспективи післявоєнного відновлення газового ринку

З огляду на виявлені недоліки у сфері правового регулювання ринку природного газу в умовах воєнного стану, необхідно розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення такого регулювання.

Передусім варто погодитися з думкою науковців, які зазначають, що запровадження європейських стандартів з урахуванням воєнного стану в усіх сферах діяльності України стане вирішенням завдання щодо розвитку відновлювальної енергетики у воєнний та післявоєнний

періоди. Зокрема, як справедливо вважають вчені, реформа енергетичної галузі та прогрес у подоланні корупції сприятимуть зростанню інвестиційної привабливості Україні, стануть рушійною силою величезного притоку іноземних інвестицій у сектор відновлювальної енергетики (Корольова, 2024).

Окрім того, на основі проведеного аналізу системних недоліків, вбачається за потрібне запропонувати такі напрями вдосконалення правового забезпечення галузі:

1) зміцнення інституційної стійкості регулятора шляхом упровадження рекомендацій наукової спільноти щодо реформування статусу суб'єктів публічної адміністрації, а саме здійснити розробку і внести відповідні зміни до Конституції України в частині закріплення статусу незалежних державних регуляторів як особливих органів у системі поділу влади. Також доцільним є забезпечення фінансової незалежності НКРЕКП через механізм внесків на регулювання від суб'єктів ринку, що виключатиме можливість тиску через державний бюджет;

2) упровадження ризик-орієнтованого підходу в ліцензуванні та контролі на ринку природного газу. Зважаючи на переважно адміністративно-правовий характер відносин у сфері газопостачання, необхідно трансформувати методи державного нагляду, зокрема здійснити перехід до декларативного принципу отримання ліцензій для суб'єктів, що працюють у сферах з низьким ступенем ризику, та цифровізацію всіх етапів взаємодії з регулятором (створення "Електронного кабінету ліцензіата"), а також розробити спеціальні адміністративні регламенти для роботи операторів ГТС та ГРМ в умовах надзвичайних ситуацій, що дозволить легалізувати оперативні технічні рішення без загрози штрафних санкцій за порушення стандартних ліцензійних умов;

3) формування правової моделі "Вихід з PCSO" (*PSO Exit Strategy*), тобто необхідно подолати наслідки "ручного управління" воєнного часу з метою реалізації інвестиційного потенціалу, закладеного в Енергетичній стратегії на період до 2050 року. Для цього доцільно законодавчо закріпити чіткий перехідний період поступової відмови від механізму спеціальних обов'язків (PCSO) паралельно із впровадженням адресних монетизованих субсидій для вразливих верств населення, а також удосконалити механізм захисту прав інвесторів у видобуток газу через запровадження стабільних податкових умов (*Fiscal Stability Clause*) строком до 10–15 років, що мінімізує ризики воєнного часу;

4) гармонізація із європейським Регламентом № 1227/2011 (2011) щодо цілісності та прозорості оптового енергетичного ринку, що є важливим кроком на шляху до повного впровадження стандартів ЄС у цій сфері з метою створення правових запобіжників проти маніпулювань на ринку та використання інсайдерської інформації, що є критично важливим в умовах обмеженого доступу до даних під час воєнного

стану, що дозволить українському ринку стати частиною єдиного європейського газового простору;

5) внесення змін до Закону України "Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування" (2023) шляхом доповнення положеннями про перехід від тотального мораторію на ціни до системи диференційованої підтримки. Зокрема, можна розглянути пропозицію щодо законодавчого закріплення обов'язку Кабінету Міністрів України розробити "Дорожню карту виходу з ПСО" з прив'язкою не до дати, а до конкретних економічних показників (наприклад стабілізації ВВП або рівня середньої заробітної плати). Також доцільно запровадити обов'язкове функціонування Єдиного державного реєстру заборгованості на ринку природного газу, що дасть змогу автоматизувати процес верифікації різниці в тарифах і пришвидшити виплату компенсацій суб'єктам ринку.

Висновки

На основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що адміністративно-правове регулювання ринку природного газу в умовах воєнного стану змістило акцент з економічної ефективності на енергетичну безпеку та соціальну стабільність, що призвело до накопичення фінансових дисбалансів. З огляду на це виникає необхідність конституційної легітимізації регулятора (НКРЕКП) як запоруки стабільності енергетичного ринку. Також убачається за потрібне здійснити перехід до гнучких методів адміністрування ринку природного газу, які б поєднували захист критичної інфраструктури з поступовим відновленням конкуренції та залученням інвестицій для реалізації стратегічних цілей до 2050 року.

Проведене дослідження підтвердило гіпотезу про те, що воєнний стан спричинив значну деформацію ринкових механізмів на користь адміністративних методів управління на ринку природного газу, а аналіз Закону України № 2479-IX та Енергетичної стратегії на період до 2050 року показав наявність суперечності між поточною потребою в жорсткому державному регулюванні та стратегічною метою лібералізації цієї галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

Закон України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" № 1540-VIII (2016, 22 вересня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text	Law of Ukraine "On the National Commission for State Regulation in the Spheres of Energy and Public Utilities" No. 1540-VIII (2016, September 22). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text
Закон України "Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування" № 2479-IX (2022, 29 липня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-20#Text	Law of Ukraine "On the peculiarities of regulating relations in the natural gas market and in the field of heat supply during the period of martial law and the subsequent restoration of their functioning" No. 2479-IX (2022, July 29). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-20#Text

Закон України "Про ринок природного газу" № 329-VIII (2015, 9 квітня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19#Text	Law of Ukraine "On the natural gas market" No. 329-VIII (2015, April 9). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19#Text
Корольова, А. А. (2024). Стан адміністративно-правового регулювання відновлювальної енергетики в Україні. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> , (7), 252–255. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/60	Koroliova, A. A. (2024). State of administrative and legal regulation of renewable energy in Ukraine. <i>Juridical Scientific Electronic Journal</i> , (7), 252–255. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/60
Олійник, Б. (2022). Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання первинного ринку електричної енергії України. <i>Юридичний вісник</i> , (4), 141–148. https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2022.18	Oliinyk, B. (2022). Theoretical and legal principles of administrative and legal regulation of the primary electricity market in Ukraine. <i>Juridical Bulletin</i> , (4), 141–148. https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2022.18
Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1227/2011 від 25 жовтня 2011 року про доброчесність та прозорість на оптовому енергетичному ринку (2011). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012-11#Text	Regulation (EU) No. 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on integrity and transparency in the wholesale energy market. (2011). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012-11#Text
Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання" № 761-р (2024, 13 серпня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-%D1%80#n12	Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the National Action Plan on Renewable Energy for the period until 2030 and the Action Plan for its Implementation" No. 761-r (2024, August 13). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-%D1%80#n12
Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року" № 373-р (2023, 21 квітня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#n6	Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Energy Strategy of Ukraine for the Period up to 2050" No. 373-r (2023, April 21). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#n6
Сердюк, Є. В., Іванишчук, А. А., & Підберезних, І. Є. (2025). Суб'єкти публічної адміністрації, які забезпечують публічне адміністрування ринку природного газу України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> , (8), 298–302. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-8/62	Serdiuk, Ye. V., Ivanyshchuk, A. A., & Pidberезnykh, I. Ye. (2025). Subjects of public administration that ensure the public administration of the natural gas market in Ukraine. <i>Juridical Scientific Electronic Journal</i> , (8), 298–302. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-8/62
Юморанов, Д. І. (2022). Газопостачання як об'єкт адміністративно-правового регулювання. <i>Науковий вісник публічного та приватного права</i> , (3), 178–183. https://doi.org/10.32844/2618-1258.2022.3.32	Yumoranov, D. I. (2022). Gas supply as an object of administrative and legal regulation. <i>Scientific Bulletin of Public and Private Law</i> , (3), 178–183. https://doi.org/10.32844/2618-1258.2022.3.32

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Бортняк, К., & Добрянська, Н. (2026). Правове регулювання ринку природного газу в період воєнного стану. *Ius Modernum*, 1(142), 93–102. [https://doi.org/10.31617/3.2026\(142\)07](https://doi.org/10.31617/3.2026(142)07)

Надійшла до редакції 15.01.2025.
Прийнято до друку 18.02.2025.
Публікація онлайн 12.03.2026.